

Umirovljeni profesor patrologije prof. dr. sc. Marijan Mandac objavio je novu knjigu pod naslovom *Sveti Augustin. Život i djelo*. O važnosti sv. Augustina nije potrebno ni govoriti. Ona je općepoznata. Toga je svjestan i autor koji je vrsni poznavalac i patrističke literature u cjelini i sv. Augustina. “Augustina držimo za najvećeg teologa u Crkvi do danas. Prije svega, napisao je kudikamo veći broj teoloških djela od bilo koga drugoga. Čak se smije kazati da mu po brojnosti spisa, općenito, od ljudi nitko nije ravan.” (str. 5.)

Knjiga se sastoji od četiriju poglavlja. Prvo poglavlje autor je naslovio *Tijek Augustinova života*. Tu patrolog Mandac na vrstan način, koristeći se relevantnom svjetskom i domaćom literaturom, izlaže o životu i školovanju sv. Augustina.

Naslov je drugog poglavlja *Augustinovi teološki protivnici*. U tom poglavlju autor nas upoznaje s različitim teološkim protivnicima čije je krivovjerje sv. Augustin pobijao i branio ispravnu kršćansku vjeru. “Augustin je veliki broj djela napisao sporeći se s različitim protivnicima koji su s raznih polazišta napadali kršćansko pravovjerje. Kako bi ga obranio i na taj način zaštitio vjernike, Augustin je napisao dotična djela.” (str. 19.) U tom poglavlju Mandac поближе piše o manihejcima, donatizmu, arijevtvu, apolinarizmu te pelagijevstvu. Ukratko izlaže o njihovim krivovjernim učenjima, njihovim utemeljiteljima i slično.

Naslov je trećeg poglavlja *Dijelovi Augustinove teologije*. “Augustin je posjedovao”, piše patrolog Mandac, “opširan i dubok teološki nauk. Teško se može naći dio teologije o kojemu nije temeljito razmišljao. Često je pri tome dolazio do zaključaka koji će ostati trajna dobit u teologiji.” (str. 33.) U ovom poglavlju autor predstavlja Augustinovo teološko učenje o sljedećima istinama vjere: Božansko Trojstvo; Duh Sveti; Gospodnje utjelovljenje; Blažena Djevica Marija; stvaranje svijeta; sveti anđeli; pali anđeli; istočni grijeh; nauk o Crkvi; krsno otajstvo; potvrda; euharistija; pokora; posljednje zbilje; biblijska pitanja; ljubav; *De malo*; starozavjetne žrtve; Iv 14, 28; *sapientia* i *scientia*; *impeccantia*;

ljudska razumnost i duhovnost; *jura diaboli*; bogolikost čovjeka; predodređenje; milost; Rim 9, 5; te, konačno, *decalogus*.

Zadnje, tj. četvrto poglavlje, koje je ujedno i najopširnije u knjizi je autor posvetio prikazu Augustinovih spisa te ga je tako i naslovio. "Prije svega ističemo da je Augustin napisao ogroman broj djela. Osvjedočeni smo da mu s obzirom na to nema premca u svekolikoj ljudskoj povijesti. Teško nam je povjerovati da je itko ikada pročitao baš sve što je Augustin napisao. Osim velikog broja njegovih spisa, neka su od njih, doista, iznimno opsežna. Rijetka su kraća djela". (str. 127.) Augustin se u svojim djelima bavi i teologijom i filozofijom i to u najširem smislu riječi. Temelj Augustinovu promišljanja, izlaže dalje patrolog Mandac, jest Sveto pismo. Uz to, poznao je i teološka djela i svojih prethodnika i svojih suvremenika te se i na njima nadahnjivao i obogaćivao.

Autor nadalje piše kako mu je nemoguće predstaviti sva Augustinova djela. Ono što je prikazao, autor preuzima iz *Enchiridion patristicum*, a djela su raspoređena po vremenu nastanka te autor naslove ostavlja na latinskom jeziku kako bi se znalo o kojem djelu izlaže: 1. *Epistolae*; 2. *Enarrationes in Psalmos*; 3. *Sermones*; 4. *De symbolo sermo ad catechumenos*; 5. *De moribus Ecclesiae catholicae et de moribus manichaeorum*; 6. *De Genesi adversus manichaeos*; 7. *De vera religione*; 8. *De diversis quaestionibus octoginta tribus*; 9. *De duabus animabus*; 10. *Acta contra Fortunatum manichaeum*; 11. *De fide et symbolo*; 12. *De Genesi ad litteram liber imperfectus*; 13. *De sermone Domini in monte*; 14. *Contra Adimantum Manichaei discipulum*; 15. *De diversis quaestionibus ad Simplicianum*; 16. *De agone christiano*; 17. *Contra epistolam Manichaei quae vocant fundamenti*; 18. *De doctrina christiana*; 19. *De catechizandis rudibus*; 20. *Confessiones*; 21. *Contra Faustum manichaeum*; 22. *De consensu evangelistarum*; 23. *De fide rerum quae non videntur*; 24. *Contra epistolam Parmeniani*; 25. *De baptismo*; 26. *De bono coniugali*; 27. *De sancta virginitate*; 28. *Contra litteras Petuliani donatistae*; 29. *De unitate Ecclesiae*; 30. *De Trinitate*; 31. *De Genesi ad litteram*; 32. *De actis cum Felice manichaei*; 33. *Contra Cresconium grammaticum partis Donati*; 34. *Breviculus collationis cum donatistis*; 35. *De peccatorum meritis et remissione et de baptismo parvulorum ad Marcellinum*; 36. *De spiritu et littera ad Marcellinum*; 37. *De civitate Dei*; 38. *De bono viduitatis liber seu epistola*; 39. *De natura et gratia*; 40. *De perfectione justitiae hominis*; 41. *Ad Orosium contra*

Priscillianistas et Origenistas; 42. *In Ioannis evangelium tractatus*; 43. *In epistulam Ioannis ad Parthos tractatus*; 44. *De gestis Pelagii*; 45. *De gratia Christi et de peccato originali*; 46. *Sermo ad Caesariensis Ecclesiae plebem*; 47. *Contra sermonem arianorum*; 48. *De coniugiis adulterinis*; 49. *Quaestiones in Heptateuchum*; 50. *De nuptiis et concupiscentia*; 51. *De anima et eius origine*; 52. *Contra duas epistolas Pelagianorum*; 53. *Contra adversarium legis et prophetarum*; 54. *Contra Iulianum*; 55. *Enchiridion ad Laurentium sive de fide, spe et caritate*; 56. *De cura pro mortuis gerenda*; 57. *De gratia et libero arbitrio*; 58. *De correptione et gratia*; 59. *Retractationes*; 60. *De haeresibus*; 61. *Tractatus adversus Iudaeos*; 62. *De praedestinatione sanctorum*; 63. *De dono perseverantiae*; 64. *Contra secundam Iuliani responsionem opus imperfectum*.

Na kraju knjige nalazi se bibliografija, kazalo imena i sadržaj. Pišćev je stil jasan i prepoznatljiv. Rečenice su kratke, sadržajne i precizne u izričajima koje sadržavaju. Autor, po potrebi, upotrebljava i grčke i latinske izraze, ali ih odmah i prevodi te daje njihovo tumačenje i razjašnjenje. Zaključno o knjizi možemo reći da se, uistinu, radi o vrijednom djelu o sv. Augustinu na hrvatskom jeziku.